

mádeniy dárejesin kóteriwe umtilatúgín, belsendi turmisliq kóz-qarasqa iye miynetkesh, kámil insandı tárbıyalawğa umtiladı [3]. Bul idealğa muğallım miynet tárbıyasınıń maqsetin, mazmunın, siyasiy hám ádep-ikramlıq tárbıya menen bir pütünlikte jobalastıra otırıp háreket etiwı lazım.

Oqırshılardı miynetke úyretiw, oğan húrmet penen qarawdı tárbıyalaw, olardı jámiyetlik paydalı miynetke aktiv tartıw jaǵdayında ǵana iske asıwı múmkin. Muğallım wazıypanı sheshiwde balalarǵa jeterli óz betinshe islewge múmkinshilik beredi, payda bolǵan sorawlarǵa óz betinshe juwap izlewge úyretedi, balalardan oylanıwdı, izleniwdi yaǵnıy sırttan turaqlı kómeksiz belsendilik penen óz betinshe islewdi talap etedi. Oqırshılardıń háreketlerin izbe-izli talaw, balalardıń jumıslarınıń nátiyjelerin olardıń inciatıvaların, óz betinsheligin, tabısların, ashqan jańalıǵın hám jibergen qátelerin esapqa ala otırıp bahalaw-miynetke úyretiwdiń zárúrli jaǵdayı bolıp tabıladı.

Muğallım balanıń unamı emociyaların birdeyine bekkemlep otradı, onıń tabısların bahalaydı, quwatlawdıń hár qıylı túrlerin qollanadı, bunda eń jaqsı islengen jumıslardan jańa sheshimlerde izlewden basqalardı úyretiw ushın úlgi retinde paydalanadı.

Miynet súygish adamdı tárbıyalaw ushın oqırshını óz ústinde ulıwma jumıs ushın juwapkershilikti seze alatuǵın, ol ushın jámaát aldında juwap beriwge, miynet háreketlerinde jámiyetlik motivlerdi basshılıqqa ala alatuǵın, miynet xızmetiniń jámaátlik túrlerine úyretiw zárúr [4]. Balalardı baqlaw arqalı olardıń óz dosları menen jumıstı kewilli baslaytuǵının kóriwge boladı, biraq kóp uzamay geyde óz-ara túsinişpewshilikler, yaki jánjel baslanıp hár biri ózin oylaydı, kerekli materiallardı yamasa ásbaptı joldasına beriwge asıqpaydı. Meniń ózime kerek, men ózim házir qıyaman - saǵan qayshını sońınan beremen - degen siyaqlı óz ara narazılıqtıń ósiwi geyde málellesiwge alıp keledi. Bunday jaǵdaylarda ulıwma jumıstıń nátiyjeleri joqarı sapada bolıp shıqpaydı, al onıń ádep - ikramlıq nátiyjesi tikkeley unamsız boladı.

Oqırshılardı jumıstıń jámaátlik formalarına úyretiw ushın onıń maqsetin birlesip oylap kóriwden, tallawdan

baslanıwı zárúr. Jámaátlik miynetke arnawlı úyretilmegen toparlardagı balalardıń jumısın baqlaw waqtında balalardıń óz ústinde jıy atqarıwshılıq roldı ǵana alatuǵınlıǵı kórinedi. Toparda jumıs waqtında payda bolatuǵın wazıypalardı óz betinshe sheshe alatuǵın shólkemlestiriwshı tabılmaǵan jaǵdayda olar jumıstı shala, jaman orınlaydı.

Jámaátlik jumıs ushın balalar bólimshelerge bólistiriledi. Jumıs processı waqtında muğallım balalarǵa óz ara qatnaslardı jolǵa qoyıwǵa awızbirshilikli jumıstıń qáddin islep shıǵıwǵa, miynet háreketinde payda bolatuǵın máselelerdi óz betinshe sheshiwge kómeklesedi. Balalardı jumısqa berilip bar intası menen islewge úyretiw oǵada áhmiyetli. «Bólimshelerdi» dúziwde muğallım onıń ishinde shólkemlestiriwshı bola alatuǵın oqırshı, sonday-aq ortaqlı jumısqa inciativa, dóretiwshilik ruwx engize alatuǵın, ayqın doslıq sezimleri menen kózge kórinetuǵın oqırshılardıń bolıwına dıqqat awdaradı. Eger bul wazıypanı dáslepki gezde sheshiw múmkin bolmasa jumıstıń kelesi túrlerinde muğallım balalar bir-birinen miynet kónlikpelerin, shólkemlestiriwshilik uqıptı, doslıq háreketlerdi úyrene alatuǵınday etip oqırshılar toparın ózgertiwi zárúr.

Kem-kemnen balalar bir-birindegi miynet uqıpların - «Ol kóp nárselerdi isley aladı, onıń menen birge islew qızıqlı», iske dóretiwshilik qatnastı payda etip, - «Kóp nárseni oylap tabadı». Jaqsı oylay biledi, doslıq dıqqatı hawıjlandırıp, «Kómeklese aladı, sıqımar emes, hámmege jaqsı bolıwın oylaydı» - siyaqlı bahalay baslaydı. Jumıs isleytuǵın adamnıń unamı sapaların usılayınsha túsiniwge muğallımın bahalawı da, ortaqlı istin barısı nátiyjesin jámaát bolıp tallaw da járdem beredi.

Usınday pedagogikalıq tásir jasawlar járdeminde muğallım kem-kemnen balalardı awızbirshilikli atqarılǵan jumıs ǵana durıs shólkemlestirilgen jámaátlik miynet nátiyjesiniń jaqsı sapasına eristiretuǵın, kewil-xoshlıqtı kórip, quwanış alıp keletuǵının seziniwge erisedi. Ásirese, miynetke qızıǵıwdı quwatlaytuǵın hám rawajlandıratuǵın, sonday-aq balalardı óz uqıplıqların kórsete alatuǵın, óz bilimleriniń paydasın kóre alatuǵın zárúr esaplanǵan miynetke hám jámaátlesip jasawǵa tartıw ámelge asırıladı.

### **Ádebiyatlar**

1. Мирзиёев Ш.М. “Конун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш - юрт тараққийети ва халқ фаровонлиги гарови” мавзусидаги Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 24 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси. -Т.: “Ўзбекистон”, 2017.
  2. Алеуов У. Трудовое воспитание в народной педагогике. //Народная педагогика. Сб. научных докладов II международного симпозиума “Зараутсай-98”. –Ташкент: “Университет” 1998.
  3. Алеуов У. Роль народной традиции в трудовом воспитании учащихся начальных классов. // «Муғаллим ҳам ўзликсиз таллим». –Нукус: 2007. № 3.-
  4. Алеуов У. Методологические аспекты профессионального самоопределения учащихся. // Роль педагогики и психологии в развитии общечеловеческой культуры . Материалы РНТК. –Нукус: КГУ. 2008.
- REZYUME.** Maqolada maktab o'quvchilarini sinfdan tashqari ishlar jarayonida birgalikda mehnat qilishga o'rgatishning pedagogik muammolari ochib berilgan.

**РЕЗЮМЕ.** В статье раскрываются педагогические проблемы обучения школьников совместной работе в процессе внеурочной деятельности.

**SUMMARY.** The article reveals the pedagogical problems of teaching schoolchildren in team working while.

## **TARIX FANI DARSLARINI TASHKIL ETISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNING ROLI**

**R.E.Xolikova – tarix fanlari doktori, professor**

*Toshkent davlat texnika universiteti*

**Tayanch soʻzlar:** zamonaviy texnologiyalar, tarixni oʻqitish, interfaol usullar, oʻquvchi shaxsi, poydevor, yangi bilim, pedagogik texnologiyalar, koʻnikmalarni mustahkamlash, bilim, sifat, tarixiy davr, innovatsion faoliyat.

**Ключевые слова:** современные технологии, изучение истории, интерактивные методы, личность ученика, фундамент, новые знания, педагогические технологии, укрепление навыков, знания, качество, исторический период, инновационная деятельность.

**Key words:** modern technologies, history study, interactive methods, student's personality, foundation, new knowledge, pedagogical technologies, strengthening skills, knowledge, quality, historical period, innovative activity.

**Kirish.** Bugun mustaqil Oʻzbekistonimiz tarixini oʻrganishga katta eʼtibor qaratilmoqda. Bu esa oʻsib kelayotgan yosh avlodga tariximizni chuqur oʻrganish imkonini bermoqda. Shuningdek, tariximiz bilan faxrlanish, undan xulosa chiqarish imkonini bermoqdi.

Tarix fanini oʻqitishda innovatsion-pedagogik texnologiyalarning ahamiyati boʻlajak tarix fani

oʻqituvchilarining kasbiy tayyorgarligini rivojlantirish, ularning pedagogik tafakkurini kengaytirish, fanni oʻqitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish uchun zarur boʻlgan uslubiy bilim va koʻnikmalarni shakllantirishdan iborat.

Oʻquv faoliyati mazmuni, maqsad va vazifalarining koʻpayishi natijasida uning shakl va usullari ham takomil-

lashib bormoqda. Hozirgi vaqtda inson faoliyatdan ko'zlangan maqsadlarni to'liq amalga oshirish imkonini beradigan yaxlit tizimga, ya'ni "texnologiya" ga e'tibor kuchaymoqda. Shu asosda oxirgi davrda pedagogik texnologiya ta'lim sohasida qo'llanila boshlandi. Darslarni olib borishda bugungi kun o'quvchilarining qiziqishlari, orzulari, imkoniyatlariga katta e'tibor qaratish lozim. Buning uchun eng avvalo o'qituvchining o'zi mohir o'qituvchi bo'la olishi kerak. Shundagina o'quvchilar qalbiga yo'l topa oladi.

Bugungi kunda ta'lim jarayonida interfaol usullardan (innovatsion pedagogik va axborot texnologiyalaridan) foydalanish orqali ta'lim samaradorligini oshirishga qiziqish va e'tibor kundan-kun ortib borayotgani tabiiy. Zamonaviy texnologiyalardan foydalangan holda o'tkaziladigan mashg'ulotlar o'quvchilarni o'zlashtirilgan bilimlarni izlash, mustaqil o'rganish va tahlil qilish, hatto o'zicha xulosa chiqarishga qaratilgan.

Bugungi kunda ta'lim muassasalarining o'quv jarayonida pedagogik texnologiyalardan foydalanishga alohida e'tibor qaratilayotganining asosiy sababini quyidagicha izohlashimiz mumkin:

Avvalo, pedagogik texnologiyalarda shaxsni rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirish uchun keng imkoniyatlar mavjud.

Ikkinchidan, pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayoniga tizimli faoliyat yondashuvini keng joriy etish imkoniyatini beradi.

Uchinchidan, pedagogik texnologiya o'qituvchini o'quv jarayonining maqsadlaridan boshlab, diagnostika tizimini yaratish va bu jarayonni nazorat qilish bilan yakunlangan texnologik zanjirni oldindan loyihalashga undaydi.

To'rtinchidan, pedagogik texnologiya yangi vositalar va axborot usullaridan foydalanishga asoslanganligi sababli, ulardan foydalanish "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" talablarining bajarilishini ta'minlaydi.

Pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayoniga to'g'ri joriy etish o'qituvchining bu jarayonda asosiy tashkilotchi yoki maslahatchi sifatida ishtirok etishiga olib keladi. Bu esa o'quvchidan ko'proq mustaqillik, ijodkorlik va iroda kuchini talab qiladi.

Pedagogik texnologiya asosida olib borilayotgan treninglar yoshlarning muhim hayotiy yutuq va muammolarga munosabat bildirish istagini qondiradi, ularning fikrlashi, o'z nuqtai nazarini asoslashi uchun imkoniyat yaratadi.

Mustaqillik yillarida O'zbekiston tarixini xolis o'rganish, o'zbek xalqining qadimiy va boy tarixiga to'g'ri baho berish ustuvor vazifaga aylandi. O'zbek xalqi hayoti va taqdirida keskin burilish yasagan istiqlol g'oyasida milliy o'zlikni anglash va ma'naviy yuksalishning asosi bo'lgan ilm-fan, ayniqsa, tarix fani o'ziga xos tarzda rivojlandi. Keyingi yillarda ma'naviyatning ajralmas qismi bo'lgan tarix fani ilk bor o'zining huquqiy vazifasini – xalqning o'zligini ifodalashga xizmat qila boshladi. "Tarixiy xotira tuyg'usi to'liq tiklansa, xalq bosib o'tgan yo'li barcha yutuq va g'alabalar, yo'qotish va qurbonlar, quvonch va iztiroblar bilan xolis va haqqoniy o'rganilsagina chin tarix bo'ladi". Tarixiy voqealarni o'rganish, tahlil qilish va yoritishda xolislik, haqqoniylik, adolatli yondashuv muhim ahamiyatga ega.

Ta'lim vositalari ta'lim va tarbiya sifatini oshirishga xizmat qiladi. Tarix darslarida tarbiyaviy metodlardan foydalanish dars samaradorligini oshiradi. Ta'limning texnik vositalari o'qitish va o'qitish sifatini oshirishga, o'quvchilarning o'quv materialini qiziqish bilan o'rganishiga, uni puxta o'zlashtirishiga xizmat qiladi [1].

Har qanday ta'lim texnologiyasi o'qiyotganlarni qabul qilish xususiyatlaridan kelib chiqadi: tayanch konseptlar, axborot qabul qilishda ko'rish qobiliyatiga tayanadi [2].

Tarix fanini darslarini o'tishda quyidagi zamonaviy texnologiyalardan foydalaniladi:

**Dialog o'rgatish metodikasi.** Bu usul oddiy, barcha fan o'qituvchilari doimo foydalanishadi. Bunda darsda guruh ikkita-ikkita o'quvchilarga bo'linadi va o'quvchilar o'quv materiallariga asoslanib navbat bilan birin-biriga savollar berishadi. Savoldan keyin javob beriladi va bu javob albatta savol bilan yakunlanishi lozim; misol uchun, "yana bitta qo'shimcha gaping bormi?" yoki "Sening fikring qanaqa?" shaklida tashkil qilish mumkin. Bu texnika ham o'quvchilar uchun odatdagiday bo'lib qolganidan keyin, doska oldida "javob-dialog" shakliga o'tishimiz mumkin, mavzu-savol-javob. Undan keyin o'zlashtirilgan texnikani takomillashtirish navbat keladi: birinchi axborot bo'yicha o'quvchilarni har xil savollar berish san'atiga o'rgatamiz. O'qituvchi eng yaxshi berilgan savol konkursi, muammoli ring, bitta gapga iloji boricha ko'proq savol berish va shu singari usullarni qo'llaydi.

**Tanqidiy fikrlash texnologiyasini keng qo'llash.** Texnologiyani maqsadi: o'quvchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, bu yondashuv faqat o'quv predmetlarini o'rganishda emas, oddiy hayotda ham yordam beradi. (to'g'ri qarorlarni qabul qilish, axborotlar bilan to'g'ri ishlash, bilimlarni mustaqil olish, o'ziga shaxsiy mas'uliyat olish). Bu texnologiyaning yaxshi tomoni shundaki yoshlar o'zgarayotgan sharoitga moslashishi, muomala qilish, savol-javob doirasida ishlash, bilimlarni mustaqil olishni o'rganishadi.

**Axborot texnologiyalari.** Axborot texnologiyalari yordamida mashg'ulot o'tish uchun nimalar qilish kerak? Albatta bitta kompyuter qurilmani ishlatish ko'nikmasiga ega bo'lgan o'qituvchi, Kompakt disk va shaxsiy multimediya ko'rgazmasi. Kompyuter–pedagog o'rnini egallay olmadi, balki darsda mashg'ulotga yordam beradi. Uning qulay tomoni – xohlagan vaqtningizda mavzuning matnini, rejasini o'zgartira olasiz, materialga qo'shimcha kirita olasiz, illyustratsiyalarni saqlay olasiz, unga ishlov berish, yozib olish, audoyozuvlar qilish, xullas bitta muhim mavzuning muammolarini-tarixiy karta sifatida yarata olishingiz mumkin, buning uchun undagi ma'lumotlarni tiklab, qidirish shart emas, balki kartani yaratib, arxivga solsa bo'ladi. Bunda o'quvchilarni (rasm, video, audio) materiallarni yig'ishga jalb etish mumkin [3].

O'qituvchi dars jarayonini nazorat qilib, uning har tomonini (dars berish, o'quvchiga ta'sirini) ko'ra oladi [4], butun bir guruhni nazorat qilayotganda alohida e'tiborni tortuvchi o'quvchini ham e'tibordan qoldirmay, qo'shimcha darslar orqali ularni bilimlarini ham nazorat qilishi, alohida guruhlarda va o'qituvchilarni faoliyatida jarayonni bu holatni o'rganishi mumkin [5].

Ta'lim sohasi yo'nalishlaridan biri bo'lgan tarix fan sifatida vaqt o'tishi bilan kishilarning harakat va faoliyatini o'rganishning ilmiy sohasi va jarayoniga aylandi. Biroq, tarixiy jarayonda sodir bo'lgan hamma narsani o'rganish va ochib berish mumkin emas. Chunki, tarixga pozitivistik qarashga ko'ra, tarixiy ma'lumot sifatida qabul qilinishi mumkin bo'lgan har qanday da'vo dalillarga, xususan, yozma dalillarga asoslanishi kerak. Shuning uchun tarixni o'tmishdagi voqealar va dalillar haqida yozma ma'lumot sifatida belgilash mumkin. J. Sleyter bu fikrni quyidagicha ifodalaydi: ".....mohiyatiga ko'ra, tarix o'tmishni o'rganish hamda bir vaqtning o'zida bilim va fikrimizni tasdiqlash usulidir".

Tarix, tarix tushunchasi qadimgi yunon tilidan kelib chiqqan bo'lib, "qidirish" yoki haqiqatni tekshirish degan ma'noni anglatadi. Tarix fan sifatida insoniyat tarixini o'zining noyob metodologiyasi orqali o'rganadi. Tarixiy metodologiya, tadqiqot sohasini, muammosini yoki mavzusini aniqlash, ushbu mavzu yoki muammo bilan bog'liq farazlarni ishlab chiqish, dalillar va manbalardan ma'lumot to'plash, ushbu ma'lumotlarni tahlil qilish va tanqid qilish, mavzu bo'yicha boshqa tadqiqotlarni ko'rib chiqish va mavzuni tushunish, shuningdek tadqiqotlarni ochish mantiqiy doirada talqin etiladi. Bundan kelib chiqib,

tarixchining o'zni o'zining mustaqil ilmiy taraqqiyoti jarayonida o'tmishni o'rganish, mavzuga oid aniq, real va to'liq tushunchalar yoki obrazlar yaratish va bu bosqichlarning barchasi haqida fikr yuritish bilan belgilanadi.

An'anaviy tarix darslarini tashkil etishda o'quvchilarga ma'lumotlarni uzatish jarayoni odatda darslik yoki boshqa tayyor ikkinchi darajali manbalarni o'qish orqali amalga oshiriladi. Bu jarayon faqat o'quvchida tayyor ma'lumotni eslab qolish va axborot sifatida qabul qilish qobiliyatini yaratadi. Noan'anaviy interfaol, samarali tarix darslarida o'tmishni ishonchli tasvirlash va tushuntirishga erishish uchun yuqorida qayd etilgan ko'nikmalar va tarix o'qitish usullaridan foydalanishga e'tibor qaratiladi. Chunki tarix darslarida va tarixiy tadqiqotlarda qo'llaniladigan pedagogik va tarixiy tadqiqot usullari o'quvchilarga o'tmishni anglashda turli xil foydali imkoniyatlar yaratishi mumkin. Manbalarni o'rganish va yozma dalillarni aniqlash jarayoni, manbani tayyorlagan yoki dalil keltirgan shaxs(lar)ning shaxsiy fikrini aniqlash, yozma yoki boshqa manbalarda bayon etilgan fikrlarning asl ma'nosini o'rganish tarix o'qitishning boshqa jihatlari hisoblanadi. Bu tarixiy haqiqatni qanday o'rganishni o'rgatish demakdir.

Tarixni samarali o'qitish o'quvchilarga tayyor tarixiy xulosalar bilan bir qatorda manbalar va dalillar bilan ta'minlashni talab qiladi. Pedagogik nuqtayi nazardan o'quvchida ma'lum tarixiy manbalarni (yozma yoki og'zaki) tahlil qilib, tarixiy bilim va tasavvur yaratish juda samaralidir. Darhaqiqat, tarix darslarida o'quvchi xotirasini uyg'otuvchi usullardan ko'ra, o'quvchining mustaqil fikrlashini ta'minlovchi usullardan foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Tarixiy bilimlarni tushunish va o'tmishni tushunish dalillarni o'rganish va tekshirishni talab qiladi. Ammo tarixni tashkil etuvchi unsurlar nafaqat ular haqida, balki o'tmish voqealari, bugungi kunda ma'lum bo'lgan kechinmalar majmuasidir. Ayrim tadqiqotchilarning ta'kidlashicha, tarixiy tafakkur jarayonlaridan foydalangan holda tarixni

o'qitish amaliyoti ko'plab tarixiy masalalar va mavzularni tushunishga katta hissa qo'shadi.

Zamonaviy ta'limning bugungi holati ta'lim konsepsiyasini qayta ko'rib chiqish va aniqlashtirishni, shaxsga yo'naltirilgan pedagogikaning toifalari va tamoyillarini tahlil qilish jarayoniga kirishni talab qiladi. Pedagogik ongning yangi modeli o'qituvchining o'quvchiga bevosita ta'sir ko'rsatish amaliyotidan asta-sekin voz kechib, o'quvchining o'z rivojlanishi imkoniyatlarini ta'minlash uchun butun pedagogik makon strukturasi yanada samarali tashkil etishga imkon beradi. SHunday qilib, har bir o'qituvchi o'z darsini qiziqarli va mazmunli o'tkazishga intiladi, bu esa o'quvchilarning fanga qiziqishini oshiradi. Xususan, tarix darslarida faktlarni o'zlashtirishga emas, balki turli davrlar qadriyatlarini rivojlantirishga, o'zingni o'tmish insoni o'rniga qo'yishga, uning fikr-mulohazalarini, xatti-harakatlarini anglashga alohida e'tibor beriladi. Bularning barchasini tarixiy empatiya yordamida amalga oshirish mumkin.

**Xulosa.** Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, o'qituvchi innovatsion faoliyatga tayyor bo'lsa, darsga eng so'nggi yangiliklarni olib kirsak, uni o'quvchiga qiziqarli qilib, uning ehtiyojlariga qarab tashkil qilsagina sifat va samaradorlikni kafolatlay oladi. Bunday sharoitda o'qituvchining fikrlash qobiliyati yuqori darajada rivojlangan bo'lishi, muammolarni kuzatish qobiliyati, muammolarni o'z vaqtida hal qila olishi kerak. Darsni interfaol usullarda tashkil etishda o'quvchi shaxsini rivojlantirishni o'zi uchun asos yaratishdan boshlash kerak. O'qituvchidan innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda yangi bilimlar berish, ko'nikmalarni shakllantirish, rivojlantirish, mustahkamlash, bilimlarni takrorlash, amaliyotda qo'llash, har bir fan bo'yicha o'quv predmetining xususiyatlarini hisobga olgan holda o'qitish zarur, shuningdek eng mos innovatsion pedagogik texnologiya usullarini tanlash lozim. To'g'ri tanlangan usullardan foydalanish darsning qiziqarli va samarali bo'lishini ta'minlaydi.

#### Adabiyotlar

1. The Role of Modern Technologies in the Organization of History Lessons, Rakhbar E. Kholikova <https://resmilitaris.net/menu-script/index.php/resmilitaris/article/view/1661>, Khalikova, R. E., Esonov, A. O., & Makhammadieva, S. I. (2021). Modern Methods of Teaching History for School-age Children. International Journal of Early Childhood Special Education, 13(2).
2. Холикова Р.Э. Преимущества проведения занятия по новым методам визуальности и средств обучения на уроках новейшей истории Узбекистана, Ўзбекистон тарихини ўрганишда рақамли технологияларнинг аҳамияти. –Тошкент: 2022.
3. Холикова Р.Э. “Ўзбекистон тарихи” дarslarida zamonaviy pedagogik texnologiyalar, “Олий таълим тизимида илмий-тадқиқот фаолиятини самарали ташкил этиш ва натижавийлигини оширишнинг долзарб масалалари”, Республика илмий анжумани. –Тошкент: 2014, 323-234-б.
4. Шамова Т.И. Активизация учения школьников. –М., «Наука», 1982. –С. 29.
5. Холикова Р.Э. Основные методы и принципы исследования в процессе обучения (на примере исторической науки), European Applied Sciences, № 9, 2016. –С. 23.

**REZYUME.** Ushbu maqolada tarix fanini o'qitishda zamonaviy texnologiyalarning o'zni haqida so'z boradi. Darsni interfaol usullarda tashkil etishda o'quvchi shaxsini rivojlantirishni har bir o'qituvchi o'zi uchun asos yaratishdan boshlashi kerak. O'qituvchi innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda yangi bilimlar berishi, ko'nikmalarni shakllantirishi, rivojlantirishi, mustahkamlashi, bilimlarni takrorlashi, amaliyotda qo'llashi, har bir fan bo'yicha o'quv predmetining xususiyatlarini hisobga olgan holda o'qitishi zarur, shuningdek eng mos innovatsion pedagogik texnologiya usullarini tanlashi ham nazarda tutiladi.

**РЕЗЮМЕ.** В этой статье говорится о роли современных технологий в преподавании исторической науки. Развитие личности ученика при организации занятий интерактивными методами должен начать каждый учитель с создания основы для себя. Учитель с использованием инновационных педагогических технологий должен давать новые знания, формировать, развивать, укреплять навыки, повторять знания, применять их на практике, обучать с учетом особенностей учебного предмета по каждому предмету.

**SUMMARY.** This article talks about the role of modern technologies in the teaching of historical science. The development of a student's personality when organizing classes using interactive methods should begin with each teacher creating a foundation for himself. A teacher using innovative pedagogical technologies should give new knowledge, form, develop, strengthen skills, repeat knowledge, apply it in practice, teach taking into account the peculiarities of the academic subject in each subject.